

Vaststellingsregeling controleprotocol 2004 regionale politiekorpsen

9 december 2004/Nr. EA2004/82655
DGV/directie Politie

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Gelet op artikel 5, vierde lid, van het Besluit financiën regionale politiekorpsen;

Besluit:

Artikel 1

Ten behoeve van de controle van de jaarrekening 2004 van de regionale politiekorpsen, door de accountant als bedoeld in artikel 19, derde lid van het Besluit comptabele regelgeving regionale politiekorpsen, wordt het controleprotocol gebruikt dat als bijlage bij deze regeling is gevoegd.

Artikel 2

De regeling van 18 december 2003, kenmerk EA2003/88634 (Stcrt. 2003, nr. 251, waarbij het protocol voor de controle van de jaarrekening 2003 van de regionale politiekorpsen is vastgesteld wordt ingetrokken.

Artikel 3

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2005.

Deze regeling zal met de bijlage in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J.W. Remkes.

CONTROLEPROTOCOL 2004 REGIONALE POLITIEKORPSEN

1. Inleiding

1.1. Algemeen

Artikel 5 van het Besluit financiën regionale politiekorpsen (BFRP) regelt de verantwoording door de regionale poli-

tekorpsen van de besteding van rijksbijdragen en overige baten. In het vierde lid van artikel 5 BFRP is bepaald dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) nadere regels kan stellen aan de reikwijdte van de controle, aan het jaarverslag en de jaarrekening en aan de inhoud van de accountantsverklaring voor de politiekorpsen. In dit controleprotocol worden die nadere regels gegeven.

Voor zover dit controleprotocol voor het LSOP (Politieacademie) van toepassing is, wordt door de fungerende accountant dit controleprotocol gehanteerd.

1.2. Verantwoordingsjaar 2004

Het controleprotocol voor het jaar 2004 is qua indeling en systematiek gelijk gebleven aan dat voor het jaar 2003. Bij een aantal aandachtspunten is de tekst aangepast. Gelet op de beperkte mate waarop de politieregio's in 2002 de EU-aanbestedingsregels hebben nageleefd is de tekst bij dit aandachtspunt aangescherpt.

2. Accountantscontrole

2.1. Algemeen

Het controleprotocol beoogt geen reguliere accountantscontrole voor te schrijven. In dit controleprotocol zijn punten opgenomen, waaraan de accountant aandacht schenkt. De accountant rapporteert over die punten in zijn verslag van bevindingen.

De accountant stelt vast dat de jaarrekening is ingericht conform het Besluit comptabele regelgeving regionale politiekorpsen [BCRRP] en het bijbehorende modellenbesluit. De accountant rapporteert over de uitkomst van zijn controle door middel van de accountantsverklaring en het verslag van bevindingen. Bij het jaarverslag toetst de accountant, voor zover hij dat kan beoordelen, of deze verenigbaar is met

de jaarrekening. De accountant gaat verder na of de jaarrekening vergezeld gaat van een door de korpsbeheerder opgesteld verslag ter verantwoording van het gevoerde beheer (zie artikel 14, lid 3, sub a van het BCRRP).

De accountantsverklaring houdt een oordeel in over de vraag of het beheer en de verantwoording daarover voldoen aan de eisen van getrouwheid en rechtmatigheid.

Bij de formulering van de accountantsverklaring is aangesloten bij de daarvoor geldende voorschriften en bij hetgeen in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is.

Indien de verantwoorde baten en lasten zijn gebaseerd op gegevens van derden dient de regio deze gegevens te controleren. Deze derden dienen op de hoogte te zijn van de eisen die in dit controleprotocol worden gesteld.

De Auditdienst van het Ministerie van BZK ziet toe op de naleving van het controleprotocol door middel van evaluerende gesprekken met de bij de politiekorpsen fungerende accountants. Mede hiervoor dienen de controledossiers zodanig te zijn ingericht dat de Auditdienst van het Ministerie van BZK op een efficiënte wijze zich een verantwoord oordeel kan vormen over de grondslagen, de uitvoering en de resultaten van de reguliere controle en in het bijzonder over de in dit controleprotocol opgenomen aandachtspunten. Het oordeel heeft mede betrekking op bij derden uitgevoerde onderzoeken.

Ook op verzoek van medewerkers van de directie Politie kunnen inlichtingen gevraagd worden bij de fungerende accountants.

2.2. Controletoleranties

Voor de strekking van de accountantsverklaring: goedkeurend, met beperking, afkeurend of een oordeelonthouding zijn de volgende toleranties van toepassing:

Oorzaken:	Bedenkingen tegen de verantwoording		Onzekerheden in de controle	
Strekking van de verklaring:	Beperking	Afkeuring	Beperking	Oordeelonthouding
Rechtmatigheid besteding in % van de totale rijksbijdrage BZK	>1 en < 3	≥3	>3 en <10	≥10

De accountant richt zijn controle zodanig in dat hij met een betrouwbaarheid van 95% de uitspraak kan doen dat in de

verantwoording geen onjuistheden voorkomen met een belang dat groter is dan de voorgeschreven toleranties.

De toleranties voor de rechtmatige besteding worden door de Accountantsdienst gehanteerd bij de controle van de departementale rekening en zijn geba-

seerd op de richtlijnen van het Interdepartementaal Overleg Departementale Accountantsdiensten.

De rechtmatigheid van de besteding is in vigerende wet- en regelgeving ruim geformuleerd. Artikel 44 van de Politiewet 1993 geeft de Minister van BZK de mogelijkheid om voor de kosten van politie jaarlijks bijdragen ter beschikking te stellen. In artikel 1, lid van het Besluit financiën regionale politiekorpsen wordt onder het begrip kosten van politie verstaan: het saldo van de lasten en de baten van de regio voor personele en materiële middelen, investeringen, herinvesteringen en reserveringen. De rijksbijdragen kunnen worden toegekend in de vorm van algemene bijdragen, bijzondere bijdragen en aanvullende bijdragen. In artikel 2, negende lid, van het BFRP is bepaald dat ook aan de algemene bijdrage bestedingsvoorwaarden verbonden kunnen worden.

De accountant stelt daarom voor de algemene bijdrage [zonder de specifieke bestedingsvoorwaarden] vast of de bijdragen besteed zijn aan de kosten van politie. Hij steunt bij deze controle op de begrotingscyclus. Bij de controle op de rechtmatigheid stelt de accountant derhalve vast dat de baten en lasten, investeringen en desinvesteringen alsmede reserveringen in overeenstemming zijn met de door het regionale college vastgestelde begroting en in het geval van preventief toezicht met door de Minister van BZK goedgekeurde begroting (artikel 7, tweede lid, van het BCRRP).

De accountant stelt voor de algemene bijdrage met specifieke bestedingsvoorwaarden, de bijzondere en de aanvullende bijdrage vast dat de er aan te relateren lasten in overeenstemming met de voorwaarden zijn besteed en verantwoord. De accountant rapporteert over de wijze van naleving door het regiokorps in het verslag van bevindingen.

Geconstateerde opzettelijke fouten in de jaarrekening worden, ook als het totaal van de bedenkingen minder is dan 1%, in de accountantsverklaring vermeld.

2.3. Verslag van bevindingen

Het verslag van bevindingen bevat, conform artikel 14, vijfde lid, van het BCRRP, bevindingen over de vraag of de administratie en het beheer voldoen aan de eisen van rechtmatigheid en doelmatigheid en rekt zich ook uit tot de financiële beheersdaden van de korpsbeheerder. Voorts wordt daarin opgenomen al hetgeen dat, naar het oordeel van de accountant, van belang is voor de vaststelling van de rijksbijdragen.

In de accountantsverklaring wordt in de oordeelsparagraaf als het rechtmatigheidsonderzoek geen bijzonderheden oplevert, de volgende zinsnede opgenomen:

Voorts verklaren wij dat voldaan is aan de geldende wet- en regelgeving voor zover deze betrekking heeft op de toewijzing en de besteding van de rijks-gelden.

In de accountantsverklaring wordt vermeld dat de controle heeft plaatsgevonden met inachtneming van het controleprotocol en dat, mits daaraan voldaan is, de verslaglegging in overeenstemming is met het BCRRP. Indien de accountant van oordeel is dat de in het verslag opgenomen informatie niet toereikend is voor een verantwoorde oordeelsvorming, neemt hij dit op in het verslag van bevindingen onder vermelding van toereikende informatie.

De accountant geeft in het verslag van bevindingen de door hem verrichte specifieke werkzaamheden en de daaruit geformuleerde oordelen weer en rapporteert per punt over de onderstaande aandachtspunten.

3. Aandachtspunten

Hieronder volgen de aandachtspunten, waarover in het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd.

3.1. Bestedingsvoorwaarden

De bestedingsvoorwaarden staan vermeld in de toekenningsbrief of in de (december)circulaires. Een van de bestedingsvoorwaarden kan een beleidsinhoudelijk verslag zijn. Indien een (beleidsinhoudelijk) verslag te omvangrijk is voor opname in de jaarrekening volstaat de regio met een verwijzing naar de vindplaats, en/of nummer met publicatiedatum.

In de toelichting of in een bijlage bij de jaarrekening dient de regio de ontvangst en de besteding van een bijdrage met bestedingsvoorwaarden op zichtbare wijze aan te geven. Jaarlijks voorziet het Ministerie van BZK de regiokorpsen van een overzicht met verstrekte voorschotten van rijksbijdragen. De nog niet vastgestelde rijksbijdragen staan vermeld in de bijlage bij de vaststellingsbrief van de rijksbijdragen.

De accountant gaat na of bij de besteding voldaan is aan de aan de bijdrage verbonden voorwaarden.

Indien de bijzondere bestedingsvoorwaarden niet of niet geheel zijn nagekomen, maakt de accountant daarvan melding in zijn verslag van bevindingen. Eventuele overschotten uit voorgaande jaren worden op rechtmatigheid en juistheid beoordeeld. De accountant gaat na of eventuele niet vastgestelde rijksbijdragen uit het verslagjaar en die van voorgaande jaren op een zichtbare wijze in de toelichting opgenomen zijn.

3.2. Formatie en feitelijke bezetting

In de jaarrekening wordt opgave gedaan van de formatie en de feitelijke bezetting. De opgegeven aantallen worden uitgedrukt in bezette arbeidsplaatsen (fte's) ultimo 31 december van het ver-

slagjaar. De aspiranten in opleiding en het postactief personeel (FLO/FPU) en personeelsleden in de (TOR) worden als een afzonderlijke categorie vermeld. Personen met een gecombineerde FLO/FPU-uitkering en TOR en overige wachtgeldregelingen tellen niet mee voor de berekening van de feitelijke sterkte van de Nederlandse Politie. De berekeningswijze van de feitelijke sterkte is aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 16 oktober 2002 medegedeeld (26 345, nr. 85). Overigens blijft een fte gebaseerd op de 36-urige werkweek. Een 38-urige werkweek levert 1,06 fte op.

De accountant gaat na of de feitelijke bezetting van de leiding van het korps overeenkomt met de door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op grond van artikel 45, tweede lid, van de Politiewet 1993 vastgestelde maximale formatie van de leiding van het regionale politiekorps.

Tevens gaat de accountant na of het overzicht van de formatie en feitelijke bezetting van het personeel bij de jaarrekening op dezelfde wijze wordt gepresenteerd als bij de begroting en de opgegeven aantallen overeenstemmen met de vastgestelde formatie en de personeels- en salarisadministratie.

3.3. Preventief toezicht

Indien een regio in verantwoordingsjaar onder preventief toezicht staat, gaat de accountant na of de daarbij geldende voorschriften en voorwaarden in acht zijn genomen. Het uitgangspunt voor deze controle zijn de door de Minister van BZK goedgekeurde begroting en begrotingswijzigingen alsmede de brieven waarin het preventief toezicht is ingesteld of wordt uitgevoerd. Indien voor het doen van uitgaven toestemming is vereist, dan dient deze toestemming door de accountant te worden vastgesteld.

3.4. Tijdelijke ouderenregeling (TOR)

De regio's doen jaarlijks opgaven van het aantal deelnemers in de TOR met het aantal maanden dat de deelnemers gebruik gemaakt hebben van de non-activiteit. De kosten van de TOR, het aantal deelnemers met het totaal aantal maanden, zijn op zichtbare wijze in de jaarrekening opgenomen.

De accountant gaat na of de regio aan de in de circulaire [EA2000/U58273 van 3 maart 2000] genoemde voorwaarden heeft voldaan. Tevens gaat hij na of het aantal maanden non-activiteit juist is vastgesteld.

3.5. Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido)

De Wet financiering decentrale overheden (2000, Stb. 587) vervangt de uit 1987 daterende wet Financiering Lagere Overheden. Op grond van artikel 19 van het BCRRP heeft het regionale college een financieringsstatuut vastgesteld.

Verder is opname van een Treasurypara-
graaf in jaarverslag/jaarrekening voorge-
schreven. In de handreiking treasury
Politie, van 6 juli 2000 kenmerk
EA2000/77244, zijn de onderwerpen
opgenomen die in de paragraaf aan de
orde kunnen komen.

De accountant toetst het gevoerde trea-
sury-beheer en de opzet en werking van
de bijbehorende administratieve organi-
satie en interne controlemaatregelen. Hij
gaat eveneens na of bij de uitvoering
van het treasurybeheer gehandeld is in
overeenstemming met de Wet Fido en
het financieringsstatuut. Daarnaast toetst
de accountant of hetgeen in de treasury-
paragraaf beschreven staat overeenstemt
met zijn bevindingen.

3.6. Kwantitatieve en kwalitatieve infor- matieverstreking

De accountant beoordeelt de aanwezig-
heid, opzet en werking van systemen en
procedures die een betrouwbare en ade-
quate informatieverstreking aan derden
moeten waarborgen.

Zo dient bijvoorbeeld de relatie met de
personeelsgegevens die de regio aanle-
vert naar de stand per 31 december voor
het PolitieBeleids-informatie Systeem
(PolBIS) te worden getoetst aan de aan-
tallen die per die datum zijn opgenomen
in de jaarrekening.

In voorgaande jaren zijn bij een aantal
regio's verschillen geconstateerd tussen
de opgave in de jaarrekening en PolBIS.

3.7. Maatregelen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik

Uitgaven en ontvangsten zijn gevoelig
voor misbruik en oneigenlijk gebruik
[M&O], als de aanspraak op en de hoogte
van een uitkering of de hoogte van
een heffing afhangt van gegevens die
verstrekkt worden door de belanghebben-
de. Door de invoering van een samen-
hangend stelsel van maatregelen, zoals
controlebeleid, sanctiebeleid, fraudebe-
leid en voorlichting kan het misbruik en
oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk
worden voorkomen. Concrete aan-
dachtspunten zijn: het naleven van de
verplichting tot het melden van genoten
neveninkomsten, het zonodig vergelij-
ken van de door belanghebbenden
verstreekte informatie met de beschikba-
re gegevens bij andere instellingen, en
het uitwerken en beschikbaar hebben
van een stelsel van sanctiemogelijkhe-
den als blijkt dat niet gehandeld is in
overeenstemming met de geldende
regelgeving.

De accountant beoordeelt in hoeverre
door de regio een toereikend beleid is
opgezet en uitgevoerd ter voorkoming
van M&O. Dit geldt met name voor de
uitkeringen in het kader van de TOR.

3.8. Naleving EU-aanbestedingsrichtlij- nen voor overheidsopdrachten

De accountant beoordeelt de mate waar-
in de Europese richtlijnen voor aanbe-
steden van overheidsopdrachten door
de regio in de administratieve organisa-
tie zijn opgenomen en in de daarvoor
voorgeschreven gevallen zijn nageleefd
al dan niet in samenwerking met andere
politieregio's.

Indien de accountant constateert dat
een aanschaf die onder de EU-
aanbestedingsregels valt door de regio
niet of verkeerd is toegepast dan maakt
hij daarvan melding in het verslag van
bevindingen of in de toelichtende para-
graaf bij de accountantsverklaring in het
geval van materieel belang. Hij ver-
meldt daarbij tevens of het de aanschaf
betreft van een product of een dienst
alsmede de omvang van het bedrag.

Bij brief van 19 april 2004 kenmerk
DGKB/BFO/IFLO zijn de regionale
politiekorpsen op de hoogte gesteld in
welke mate de regio's in 2002 de Euro-
pese aanbestedingsrichtlijnen hebben
nageleefd. Dit percentage was veel te
laag hetgeen aanzienlijke juridisch- en
financiële risico's met zich mee brengt
en kan leiden tot ondoelmatige aanbeste-
dingen.

3.9. Beveiligingskader

De accountant beoordeelt de beveiliging
van de informatie en de informatiestruc-
tuur aan de hand van de Regeling infor-
matiebeveiliging politie van 17 maart
1997.

(Zie ook het rapport Beveiligingskader
van het beleidsadviescollege politieke
informatievoorziening en de reactie hier-
op van de Ministers van Binnenlandse
Zaken en Justitie hierop van 7 juli 1995,
gericht aan de Tweede Kamer 23 900 VI
en VII, nr. 31.)

3.10. Fraude

De accountant hanteert bij zijn controle
de verordening op de fraudemelding
zoals die is vastgesteld in de ledenverga-
dering van het Koninklijk Nederlands
Instituut voor Registeraccountants op
21 juni 1994 en is gepubliceerd in de
Staatscourant van 15 september 1994,
nr. 177, laatstelijk gewijzigd in de bij-
eenkomst van de ledenvergadering op
30 november 1994, Staatscourant 1995,
nr. 48.

3.11. Voorzieningen

Het is de wens van het Ministerie van
BZK dat voorzieningen voldoen aan de
eisen die gesteld zijn in de Richtlijn
voor de Jaarverslaggeving, met dien
verstande dat in artikel 6 van de ministe-
riële regeling Harmonisatie Afschrij-
vingssystematiek Politie (HAP) een
drietal voorzieningen dwingend is voor-
geschreven. Naast deze drie voorzienin-
gen is het toegestaan om reeds gevorm-
de voorzieningen aan te houden. Deze
dienen te worden afgebouwd indien zij

niet gevormd zijn vanwege een verplich-
ting jegens derden of op een voorschrift
van BZK. Bij dit laatste valt te denken
aan C2000. Voor nieuwe voorzieningen
kan slechts toestemming gegeven wor-
den indien zij gebaseerd zijn op verplich-
tingen jegens derden.

De accountant toetst of de getroffen
voorzieningen voldoen aan de HAP en
richtlijn 252 voor de Jaarverslaggeving
(aangepast 2001). De accountant gaat na
of de voorzieningen op concrete en veri-
ficeerbare grondslagen zijn gebaseerd en
of deze in de jaarrekening adequaat zijn
toegelicht.

De accountant weegt deze bevindingen
bij de oordeelsvorming voor de
accountantsverklaring. In zijn verslag
vermeldt de accountant zijn bevindingen
over de gevormde voorzieningen en
geeft ondermeer aan of daarbij voldaan
is aan de HAP. (zie eveneens punt 3.13)

3.12. Harmonisatie Afschrijvingssyste- matiek Politie (HAP)

Op grond van artikel 18a van het Besluit
comptabele regelgeving regionale poli-
tiekorpsen (BCRRP) heeft de minister
van BZK nadere regels gesteld over de
afschrijvingstermijnen voor de materiële
activa het aanhouden van reserves, voor-
zieningen en uitgangspunten opgesteld
ten aanzien van kortlopende schulden.
Een en ander is opgenomen in de minis-
teriële regeling Harmonisatie Afschrij-
vingssystematiek Politie (HAP). Deze
regeling geldt met ingang van de jaarre-
kening 2003 en de begroting 2004.

De accountant gaat na of de HAP-
regeling op de juiste wijze in de jaarre-
kening 2004 verwerkt is en van afdoen-
de toelichting is voorzien. Bij
constatering dat de HAP niet geheel op
de juiste wijze is verwerkt, gaat de
accountant na of dit van materieel
belang is voor het inzicht dat de jaarre-
kening moet geven omtrent het vermo-
gen en het resultaat.

De accountant rapporteert over de
mate waarin de regio voldaan heeft aan
de bepalingen van de HAP.

3.13. Wet toezicht Europese subsidies

De Wet toezicht Europese subsidies
(Stb. 2002, 40) legt een bestuursorgaan
die EG-subsidies heeft ontvangen de
verplichting op de Minister wie het aan-
gaat daarvan in kennis te stellen. Wan-
neer in een verslagjaar een politieregio
EG-subsidies heeft ontvangen, stelt zij
de minister van BZK hiervan in kennis.

Verder dient de politieregio jaarlijks
een verslag uit te brengen van de wijze
waarop EG-subsidie zijn aangewend en
invulling is gegeven aan beheer, contro-
le en toezicht.

De accountant gaat na of de politiere-
gio in het verslagjaar EG-subsidies heeft
ontvangen. Indien dit het geval is, gaat
de accountant na of de regio aan haar

informatieplicht richting BZK heeft voldaan en of het voorgeschreven verslag beschikbaar is.

De accountant vermeldt in zijn verslag bij de jaarrekening of de regio wel of geen EG-subsidies heeft ontvangen. Indien de regio EG-subsidies heeft ontvangen geeft hij aan of de regio aan de informatie- en verslaggevingplicht heeft voldaan.

Belangrijke geldende regelgeving

- Politiewet 1993 (PW 1993; Staatsblad 1994, 145) en de wijzigingen hierop.
- Besluit financiën regionale politiekorpsen (BFRP, Staatsblad 1994, 263).
- Besluit van 24 maart 1999 tot wijziging van het Besluit financiën regionale politiekorpsen
- (BFRP – Staatsblad 1999, 156).
- Beschikking van de Minister van Justitie van 19 augustus 1999, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het Besluit financiën regionale politiekorpsen, zoals die luidt met ingang van 14 april 1999 (Staatsblad 1999, 359).
- Besluit comptabele regelgeving regionale politiekorpsen (BCRRP, Staatsblad 1994, 291), laatstelijk gewijzigd naar het besluit van 29 maart 2001, (Staatsblad 2001, 184).
- Besluit van 24 juni 1999, houdende wijziging van het Besluit comptabele regelgeving regionale politiekorpsen in

verband met het stellen van inrichtingsvoorschriften voor de begroting en de jaarrekening (Staatsblad 1999, 156).

- Regeling modellen begroting, meerjarenraming en jaarrekening regionale politiekorpsen (Staatscourant 1999, 234).
- Besluit beheer regionale politiekorpsen (BBRP, Staatsblad 1994, 224).
- Besluit van 5 november 1999 tot wijziging van het Besluit beheer regionale politiekorpsen in verband met de inrichting van enkele bijzondere eenheden bij de regionale politiekorpsen (Staatsblad 1999, 501).
- Convenant politie 1999 (Staatscourant 1999, 229).
- Regeling Informatiemodel Nederlandse Politie (Staatscourant 2000, 17).
- Besluit kwaliteitszorg politie (Staatsblad 1999, 288).
- Artikel 88 van het Besluit algemene rechtspositie politie (BARP, Staatsblad 296 van 13 april 1994 en de wijzigingen hierop).
- Regeling Informatiebeveiliging Politie (regeling van 17 maart 1997, gewijzigd bij Regeling van 6 juli 1998, Stcrt. 134)
- Wet financiering decentrale overheden (Staatsblad 2000, 587)
- Inzichtelijk maken treasuryfunctie, circulaire van 6 juli 2000, kenmerk EA2000/77244
- Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden (Stcrt. 2000, 251)

- Wet toezicht Europese subsidies (Staatsblad 2002, 40)

- Harmonisatie Afschrijvingssystematiek Politie (HAP) (kenmerk EA2003/84352, Stcrt. 2003, 250)
- Voor de regio's geldende circulaire over algemene- en bijzondere bijdragen, met name de juni- en decembercirculaire
- Voor individuele regio's geldende brieven, waarbij gelden worden toegekend en/of bestedingsvoorwaarden worden gesteld, waaronder brieven aan regio's die onder preventief toezicht zijn gesteld met de goedkeuring van de begroting en de daarop betrekking hebbende wijzigingen, waarbij toestemming is gegeven tot het doen van uitgaven.
- Brief met definitieve vaststelling van de rijksbijdragen over het voorafgaand boekjaar.
- Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, jaareditie 2003 en 2004
- De brief van de minister van BZK en de toenmalige staatssecretaris van BZK d.d 16 oktober 2002 inzake vaststelling (berekeningwijze) feitelijke sterkte politie (kamerstuk 26 345, nr. 85)
- Brief van de Minister van BZK gericht aan de korpsbeheerders van 19 april 2004, kenmerk DGKB/BFO/IFLO2004/57719 over de resultaten naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen in 2002.